

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Merito postea nomen Ingenitum fuisse à Patribus receptum, vt Patris
significaret notionem. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

cit vocem, *ingenitum*, quam & ipsi captiose invenerunt, nusquam in scripturis reperitur: ex quo ipse non improbat hanc vocem, sed similes eos argumēto vigere voluit. Neque vero Patres Græci proximè commemorati, ea solum ratione vocem *ingenitum* reiecerunt, quod in sacris literis non esset, nam eadem ratione & *ἐκ θεοῦ* *Homousion*, deberent improbare, cum in scripturis non habeatur. Quod enim Ambrosius & Cyrillus conatur ex scriptura vocem *Homousion* partim colligere, ut retulimus disput. 190. c. 5. satis non est, ut illa in scriptura contineri dicatur: ideo igitur Patres illi vocem, *ingenitum*, non admisserunt, quia in scriptura non esset, & callide ab hæreticis introducto suspectam significationem haberet.

Alius Eunomius error hanc vocem Basilio suspectam fecit.

Alia quoque ratione Basilii hanc vocem putat introductam ab Eunomio, & ipso Arriano, ut si significaret nullam in Deo esse generationem, quæ naturam suam alteri communicans, illius pater constitueretur. Sic notavit libr. 1. contra Eunomium longe post medium, ubi refert hæc verba Eunomij, *Ingenitus vero cum sit, scilicet Deus* inquit (scilicet Eunomius) nunquam generationem suscipit, cui addidit (sc. idem Eunomius) ut cum genito naturam suam communicet. Ex quibus verbis colligit Basilii excludi ab Eunomio in Deo generationem filij in eadem natura, & ideo Deum *ingenitum* appellasse. Quare in eodem libro aliquantulum à principio suspectam habens hanc vocem sic ait, Ego autem etiam *ingeniti* siue *innascibilis* appellationem, quamvis summo opere cogitationibus nostris congruat, tamen quoniam nullo loco in scriptura & ipsam invenio, & quoniam primum est elementum blasphemie istorum, silentio tradendam merito duxeram. Huius significationis *ingeniti* apud Eunomianos meminit Nazianzen. orat. 39. quæ est in sancta lumina, & Nicetas ibidem in illa verba, *Pater pater est cum ait, Neque enim Pater ingenitus esse desistit, quia genitus, quæ verba explicans Nicetas inquit, Ingenitus enim dicitur, ut nunquam genitus, non autem quod minime genuerit.*

CAPUT II.

Merito postea nomen *ingenitum* fuisse à Patribus receptum, ut Patris significarent notionem.

Quo sensu nomen *ingenitum* admittatur.

Verum enimvero iam Patres tam Græci, quàm Latini admittunt vocem Græcam *ἀγενετος* & Latinam, *ingenitus*, absque vlla suspitione, eamque non ad essentiam, sed ad essentiam seu subsistentiam modum, & characteristicam proprietatem significadam, quam Scholastici volant notionem, accommodant ita, ut significet, non negationem creationis, ut volebant Arriani, nec impotentiam generandi, ut contendeat Eunomius, nec solam negationem generationis, sed cuiusque processionis, & idē sit *ingenitus*, quod sui ipsius auctor, aut principium non habens.

Arriani Eunomius.

Græcorum Patrum testimonia.

Basil. Nazianz. Nicetas. Athanas.

Hanc vocem ad denotandam proprietatem solius patris in ea significatione admisserunt patres synodi Antiochenæ in Epist. ad Paulum Samosatenum, quæ in eadem Hoplothea Turriani habetur, Basil. lib. 4. contra Eunomium c. 2. Nazian. in illa oratione 38. quæ est in sancta lumina, & Nicetas ibidem in Epistola de Synodis Arimini & Seleuciæ aliquantum ante finem, qui quamvis fateatur vocem *ingenitum* in scriptura non contineri,

inquit tamen adnotari posse, tam ad significandum Patrem, quam Filium, si rectus iudex veris teneatur, cum duæ sint nominis significationes. Aut enim significat id, quod existit, factum tantum non est; & ita convenit Filio: aut enim, qui sui auctorem non habet, & ita convenit soli Patri. Porro in priori sensu dicit, Filium Dei Christum vocatum fuisse ab Ignatio, *ingenitum*, in Epistola ad Ephesios illis verbis, *Vnus est medicus carnis, & spiritualis genitus, & ingenitus in homine Deus*, quæ verba aliter non in codicibus, qui circumferuntur legimus, ut retulimus disput. 109. cap. 4. hoc ergo loco Ignatius, ut exponit ibidem Athanasius, vocat genitum Christum, id est, factum secundum humanitatem, sed *ingenitum*, id est, increatum & infectum secundum divinitatem: subdit vero Athanasius, *Quidam porro post Ignatium magistri, ipsi quoque scripserunt, unus ingenitus Pater est, ex ipso filius genitus, &c.* eodem modo hanc vocem recepit Athanasius, orat. 2. contra Arrianos, ut supra vidimus: cum his sentit Iulianus in expositione fidei, ubi Filium, & Spiritum sanctum negat esse *ingenitos*, & solum Patrem *ingenitum* fateatur, & Cyrillus libr. 1. Thesauri cap. 2. & 4. demum ex Greis eandem vocem in prædicta significatione, quæ solum Patrem æternū convenit, probat Damasc. libr. 1. de fide cap. 9. notat tamen aliter scribi, cum denotat increatum, aliter cum significet nullo modo procedentem ab alio: nam priori modo vocatur *γενετός*, cum simplici scribitur, posteriori vero cum duplici.

Ex Latinis quoque eadem voce, absque vlla suspitione in ea, quam diximus significatione, utuntur Concilium Tolet. 6. & 11. in confessione fidei, & Damasus in symbolo ad Hieronymum, quod est in 4. tomo Hilarii in libro de synodis, & 4. de Trinitate prope finem, & lib. 9. ubi videtur nomine *innascibilis*, seu *innascibilis*, quo frequentius Scholastici utuntur; August. cum eadem voce *ingeniti* utitur, lib. de Trinitate c. 6. & 7. & lib. 15. c. 6. & lib. 83. questionum quædam, & nullam inter Scholasticos de hac re controuersia est.

Ex quo recte colligit S. Thom. in hoc articulo in solutione 4. si duo essentialiter distincti, duos etiam fore Deos, iuxta doctrinam Hilarij 4. de Trinitate, quia illi non possent distingui relationibus originis, sed absolutis modis, quod fieri non potest in eadem numero natura. Hanc rationem amplius dicitur Henricus quoque lib. 6. qualia. 1. sed assensum Summi in 1. distincti 2. quæst. 5. qui putat personas constitui, & distingui absolutis proprietatibus: probat nihilominus multis alijs rationibus, fore plures Deos, si essent plures *ingeniti*. Verum ut ostendimus disput. 147. cum sola oppositio relationis diuinitis sit causa distinctionis, ratio sancti Thomæ optime probat id, quod contendit. Cum Hilario sentit Athanasius in orat. contra Gregor. Sabelij circa mediam, ubi ait, *Qui enim duo principia intrinsecit, id duo numina prædicat.*

Notat tamen S. Thom. in solut. 2. *ingenitum*, etiam dici posse de Spiritu sancto, in alia tamen significatione, quatenus nimirum significat id, quod non procedit per generationem tanquam filius, citatque Hieronymum in hac significatione nem, in quo ego id non inveni. Refert etiam Iulianus Nazianzenus, apud quem etiam nihil reperitur solum Nicetam legi, qui in orat. 39. Nazianz. explicans

plicas illa verba, *Pater pater est*, &c. inquit, *Nec enim ingentis, & genitus ex eorum numero sunt, qui media carent, vel alterum horum spiritus necessario tribuendum sit, verum inter ea medium aliquod interiectum est, nempe processio.* Dixerat autem Nazianz. *Nec spiritus idcirco, vel in patrem, vel in filium migrat, quia processit, ac processit, etiam si impijs hominibus aliter videatur, ac si diceret, etiam si Spiritus sanctus non sit ingentis non propterea genitus dicendus est, ut impij homines autumant.* Vt enim ait Nicetas explicans hæc verba, non sunt hæc nomina de eorum numero, quæ medio carent: id quod merito docuit, quia non opponuntur hæc nomina contradicторie, etiam si speciem habeant contradicторis: cum sola præposita negatione distincta videantur. Notandum enim est, genitum in diuinis non significare procedens in vniuersum quouis genere processionis, sed generatione, quæ est solius filij productio. Idem dicendum de nomine Græco *γεννητός* negat, non solam processionem generationis, sed quamuis aliam, ut ita Patrem significemus, quæ duo non opponuntur contradicторie. Quod si genitus in eadem vniuersali significatione acciperetur, non esset notio filij, sed communis conceptus conueniens vtrique personæ procedenti. Contra vero si ingentis solam significaret negationem generationis filij, Spiritus sanctus ingentis diceretur. In qua significatione vtriusque videtur August. libr. 5. de Trinitate capit. 6. & 7. cum asserit, idem esse ingentis, quod est non filius, aut si Latine dicere liceret, *in filius* eodem modo dicit, ingentis esse, qui parentem sui non habet; quæ omnia in Spiritum sanctum continentur. Ceteri vero cum alijs Patribus ingentis vocant, quod nullo modo ab alio procedit, & sui autorem non habet: ideoque soli patri ea vox tribuitur: genitum vero, quod procedit, ut filius, & ita soli filio tribuitur.

CAPVT III.

Nomen Ingenitum non solam negationem denotare.

¶ Vm Scholastici omnes nomen ingentis, & innascibilitatis admittant variant nihilominus, cum disputant de significato vtriusque, vtrum scilicet sit sola negatio, an ratio aliqua positua. Referam igitur breuiter eorum sententias, ut quid in hac re dicendum sit, melius explicare possim. Fuit quorundam opinio, cuius mentionem fecit Bonauent. in distinct. 28. quæst. 1. qui dicebant, *ingentis*, significare posituam quandam rationem relationis oppositæ relationi genitoris, sicut inæquale denotat relationem oppositam relationi æqualis. Verum hanc sententiam merito impugnat Bonauent. eo loco, quia ex illa contra Scholasticorum communem sententiam: realis in patre opposita esset, constitueretur aliam personam: nam relatiua oppositio in Deo personæ distinguuntur.

Scotus vero in primum dist. 28. q. 2. artic. 1. inquit, *ingentis*, ut est notio patris, solam negationem geniti significare, & quandam in hoc denotare dignitatem personæ proprietatis: nam per-

sonalia in diuinis, nec significant imperfectiorem, nec perfectionem simpliciter simplicem, quæ melior est ipsa, quam non ipsa. Quod si aliquis (inquit Scotus) contendat, vocem hanc significare aliquam dignitatem, quia ad rationem notionis pertinet aliquam habere dignitatem, cõcedi posset, negationem illam, quam *ingentis* significat esse perfectionem ratione sui, non ratione alicuius positiui, quia sicut in secunda persona dignitas est, habere genitorem, ita in prima non habere. Hanc sententiam refert etiam Bonauent. & eam merito improbat: quoniam negatio pura, quatenus negatio est, nulla potest esse perfectio, nisi ratione positiui cui coniungitur, & à quo oritur: cumque notio debeat aliquam perfectionem, & dignitatem nostro modo intelligendi significare: sola illa negatio non potest esse significatum huius nominis, quod à Scholasticis ponitur, ad denotandam quandam rationem patris.

Mihi ergo placet communis opinio, quæ docet ita nomen hoc expresse & formaliter negationem significare, aut sicut quibusdam placet priuationem, (id quod statim explicabitur) sic ut simul etiam significet posituam quandam rationem, & dignitatem; & directe quidem, sed materialiter, quam negatione illa denotare volumus, ut dicebamus disput. 13. capit. 5. nam licet interdum nominibus negatiuis vtamur ad significandum ea, præsertim, quæ sunt in Deo, quia facilius concipimus de Deo, quod non est, quam explicare valeamus, quod est, illis tamen concipimus, & significare volumus aliquid posituam, ut nomine, *Ingenitum*, incorruptibile; quia notius nobis est oppositum, cuius negatione id intelligimus, & alijs explicamus. Hanc sententiam præter Bonauent. in 1. 28. q. 1. 2. & 3. qui eam discrete tradidit, docuerunt etiam S. Thom. in hoc artic. ad 1. & clarius in 1. d. 28. q. 1. art. 1. ad 1. Capreolus q. 1. art. 1. concl. 1. Durand. q. 1. Canariensis, & Caietanus in art. 3. q. 32. & in hunc etiam articulum: quod omnes excepto Caiet. addunt, negationem quam significat expresse nomen, *Ingenitum*, non esse puram negationem, sed priuationem quodammodo, absque imperfectiōne; non quod sit negatio formæ in eo subiecto, quod aptum natum erat habere formam oppositam, quia non habere illam, imperfectio esset: sed quod sit negatio formæ, quæ in alio simili subiecto eiusdem naturæ nata est inesse: ingentis enim significat negationem omnis processionis, cuius filius, & Spiritus S. qui sunt eiusdem naturæ cum patre, capaces sunt.

Porro prædicti doctores docent materiale, quod nomine illo negatiuo significamus, esse rationem primi principij, prima enim & simplicia melius negatione innotescunt, ut ex Aristotele probauimus disput. 137. ca. 5. ratione cuius nos ibidem diximus, *ingentis*, esse notionem patris, quia de ratione notionis est aliqua dignitas, seu perfectio nostro modo intelligendi. Qua vero ratione hæc notio à notionem paternitatis differat, eo loco explicatum est.

Ceterum S. Thom. in hoc articulo ad primum refellit opinionem Bonau. in eo, quod dixit, nomen, *Ingenitum*, non solam negationem, sed aliquid etiam posituam significare; denotat enim, inquit Bonauent. non esse ab alio, & esse fontalem originem, & vniuersale principium aliarum personarum.

Merito à Bonauent. rejicitur.

Vera & communis sententia.

II.

Bonau. S. Thom. Capreol. Durand. Caiet.

12. Materialiter est directum significat aliquid posituam.